իմ
ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

ԷԴԻԹ ՊՐԻՆՏ
հրատարակչություն

ԵՐԵՎԱՆ 2011

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀԻՆ ՕՐՀՆՈՒԹՅՈՒՆ

Նստած, վիթխարի ընկուզենու տակ,
Իրենց հասակի կարգով, ծալպատակ,
Միասին բազմած,
Մի շըրջան կազմած,
Քեֆ էին անում
Եվ ուրախանում
Մեր հըսկա պապերն ու մեր հայրերը՝
Գյուղի տերերը։

Մենք, առույգ ու ժիր գեղջուկ մանուկներ,
Երեք դասընկեր,
Նըրանց առաջին գըլխաբաց կանգնած,
Ձեռքներըս խոնարհ սըրտներիս դըրած,
Զի՜լ, ուժեղ ձայնով նըրանց ըսպասում՝ —
Տաղ էինք ասում։

Երբ գըվարթաձայն մեր երգը լըռեց,
Մըռայլ թամադեն բեխերն ոլորեց,
Նըրա հետ վերցրին լիք բաժակները
Բոլոր մեծերը
Ու մեզ օրհնեցին. — «Ապրեք, երեխեք,

1 Սպասում – սպասարկում, ծառայում

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ ... 3
ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ ... 5
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ... 11
Հին օրհնություն ... 11
Նախերգանք ... 13
Համերգ ... 15
Սարերում ... 16
Աստղերի հետ ... 18
Աղբյուրը ... 19
Այվազովսկու նկարի առջև ... 20
Երկու սև ամպ ... 21
Տրտմության սաղմոսներից ... 22
Ա՜խ, ինչ լավ են սարի վըրա ... 23
Հայոց լեռներում ... 24
Հայոց վիշտը ... 26
Մեր ուխտը ... 27
Վայրէջք ... 28
Վերջին տագնապը ... 29
Հայրենիքիս հետ ... 30
Հոգեհանգիստ ... 32
Բարձրից ... 33
Գրադարանս ... 35
Պատրանք ... 36

ՔԱՌՅԱԿՆԵՐ ... 37
Ա՛նց կացա՛ն... ... 37
Վերջացա՛վ... ... 37
Ո՛ւր կորա՛ն... ... 37

Ետ չեկավ 38
Հիմի բացել են հանդես 38
Երկու դարի արանքում 38
Ծով է իմ վիշտս, անափ ու խոր 38
Քանի՜ մահ կա իմ սրտում 39
Կյանքից հարբած անցավոր 39
Ետ եկեք 39
Զուր եմ փախչում, ինձ խաբում 40
Ո՞վ իմանա՝ ո՞ւր ընկանք 40
Երազումս մի մաքի 40
Ինչքա՜ն ցավ եմ տեսել ես 40
Քանի՜ ձեռքից եմ վառվել 41
Մընացել է բերդը մեզ 41
Հոգիս՝ տանը հաստատվել 41
Ո՞նց է ժըպտում իմ հոգին 41
Ինչ ես թըռչում, խեն–դեն սիրտ 42
Իմ սո՛ւր, արթուն ականջում 42
Լինեի հեռու մի անկյուն 42
Մի հավք զարկի ես մի օր 42
Երկու շիրիմ իրար կից 43
Ո՞վ է ձեռքով անում, ո՞վ 43
Աշնան ամպին ու զամպին 43
Կըլթացնում են, արտորում 43
Բերանն արնոտ Մարդակերը էն անբան 44
Մեռա՜ն, մեռա՜ն... Եվ ահա 44
Արևելքի եղեմներին իջավ պայծառ իրիկուն 44
Դու մի անհայտ Բանաստեղծ ես 44
Հե՜յ ազատ մարդ, հե՜յ անզոր մարդ... 45
Ազատ օրը, ազատ սերը... 45
Քուն թե արթուն՝ օրիս շատը երազ եղավ 45

Ո՞ր աշխարհում ունեմ շատ բան... 45
Կորցրել եմ, ո՞ւր գտնեմ 46
Ինչ իմանաս Ըստեղծողի գաղտնիքները անմեկին 46
Խայամն ասավ իր սիրուհուն 46
Երնեկ էսպես՝ անվերջ քեզ հետ 46
Լուսը լուսին քո ժպիտն է 47
Առատ, անհատ՝ Աստծու նման 47
Ես շրնչում եմ միշտ կենդանի Աստծու շունչը 47
Արյունալի աղետներով 47
Ամեն անգամ Քո տրվածից 48
Հազար տարով, հազար դարով 48
Ասի. «Հենց լոկ էս ամյունն է ու անունը, որ ունեմ...» 48
Աստղային նրազների աշխարհներում լուսակաթ 48
Բարձր է հրնոց աշխարհքն 49
Ո՞վ անձառ Մին, որ ամենին 49
Աստծու բանտն են տաճարները 49
Կյանքրս արի հրրապարակ 49
Իմ կրկնունքին երկինքը՝ ժամ 50
Ամեն մի սիրտ ցավով լցվեց մեր դարում 50
Աղբյուրները հրնչում են ու անց կենում 50
Տիեզերքում աստվածային մի ճամփորդ է իմ հոգին 50
Էնքան շատ են ցավերն 51
— Էս է, որ կա... ճիշտ ես ասում 51
Հեյ ճամփաներ, ճամփաներ 51

ԲԱԼԼԱԴՆԵՐ 52
Ախթամար 52
Փարվանա 55
Էսպես չի մնա 62
Աղավնու վանքը 66

Թագավորն ու չարչին 69
Մարոն 73

ՊՈԵՄՆԵՐ 73
Անուշ 80
Սասունցի Դավիթը 115
Թմկաբերդի առումը 153

ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ 167
Գիքորը 167
Արջավոր 187
Երկու հայր 193
Գնլը 195
Իմ ընկեր Նեսոն 220

ՀԵՔԻԱԹՆԵՐ 226
Քաջ Նազարը 226
Խոսք իմ հիմնամյա հորեյանի առթիվ 242
Հայաստանի օգնության կոմիտեի կոչը 243